

Raadsvergadering	
Onderwerp	Startdocument opstellen Regionaal Beleidskader Huishoudelijke Grondstoffen
Programmanummer	7 Volksgezondheid en milieu
Registratienummer	2022.15328
Collegevergadering	20 september 2022
Portefeuillehouder	Aarts
Organisatieonderdeel	BO Ruimte
Behandelend ambtenaar	Ellen Logtens Telefoonnummer: 06-15909232 Ellen.Logtens@maastricht.nl
Bijlagen	bijlage 1 Raadsbesluit bijlage 2 Schriftelijke vragen raadsfracties

AAN DE GEMEENTERAAD

Samenvatting

De gemeente Maastricht wil haar afvalbeleid herijken. Omdat de gemeente op afvalgebied intensief samenwerkt met de gemeenten Meerssen en Valkenburg aan de Geul (verbrede Gemeenschappelijke Regeling Geul en Maas) wordt gestreefd naar - zoveel als mogelijk -regionaal afvalbeleid. De gemeenteraad van Maastricht stemt in met het startdocument om te komen tot een Regionaal Beleidskader Huishoudelijke Grondstoffen.

Beslispunten

1. In te stemmen met het voorgestelde proces om te komen tot een Regionaal Beleidskader Huishoudelijke Grondstoffen.

1. Aanleiding, bevoegdheden en context.

In Maastricht wordt sinds 2016 gewerkt aan de doelstelling 'Maastricht Afvalloos 2030' (raadsbesluit 5 april 2016). Op 29 januari 2019 heeft u besloten hiertoe een gemeentebrede wijziging van het inzamelsysteem voor huishoudelijk afval in te voeren. Dit besluit is genomen op basis van een uitgebreid proces met inwonersparticipatie (werkgroepen, online polls, enquête) en een afvalproef in

drie verschillende wijken (hoogbouw, laagbouw, centrumgebied). Ingezet is op verhoging van de service voor herbruikbare grondstoffen en het ontmoedigen van het aanbieden van restafval.

In het coalitieakkoord 2022-2026 is uitgesproken om in de komende 4 jaar dit afvalbeleid te herijken.

Omdat Maastricht per 1 januari 2021 zowel uitvoerend als beleidsmatig intensiever samenwerkt met de gemeente Meerssen en Valkenburg aan de Geul ¹, ligt het voor de hand om - waar nuttig en wenselijk - beleidskeuzen te harmoniseren. Regionaal zijn er al grote overeenkomsten in beleidskeuzen.

Dit document doet een procesvoorstel voor herijking van het afvalbeleid in regionaal verband. We streven naar een - zoveel als mogelijk - gezamenlijke afvalambitie en efficiënte koers om deze ambitie te verwezenlijken². Als gemeenteraad heeft u hierbij een kaderstellende rol. U bepaalt de ambitie, doelen en kaders en daarmee de inhoud van het beleidskader. Het college zal dit beleidskader vervolgens vertalen naar de uitvoering. Hiertoe zal het college - na vaststelling van het regionaal beleidskader - een uitvoerend grondstoffenplan op- en vaststellen. Ook dit grondstoffenplan zal - zoveel als mogelijk - een regionaal karakter hebben.

2. Gewenste situatie.

Medio 2023 ligt er een Regionaal Beleidskader Huishoudelijke Grondstoffen, opgesteld samen met de gemeenten Meerssen en Valkenburg aan de Geul, met zoveel als mogelijk regionale ambities, doelen en kaders, tot stand gekomen middels een helder proces met duidelijke rolverdeling en ruimte voor lokale discussie.

Om het bovenstaande te bereiken, stellen wij u voor om een interactief proces te doorlopen. In dit proces staat een open en gestructureerde dialoog met raadsleden centraal. Allereerst individueel met de gemeenteraad van Maastricht (inventariserend), vervolgens in een raadsklankbordgroep met vertegenwoordigers van de drie gemeenteraden (verdiepend) en tenslotte weer apart met de gemeenteraad van Maastricht (toetsend).

¹ Op 27 oktober 2020 is door u besloten het college van B&W toestemming te verlenen om de (verbrede) Gemeenschappelijke Regeling Geul en Maas (GR Geul en Maas) per 1 januari 2021 aan te gaan.

² Voor alle duidelijkheid; de gemeente is beleidsautonoom en kan indien gewenst eigen beleidskeuzen maken.

Wij lichten onderstaand het procesvoorstel stapsgewijs toe:

1. Bespreken en vaststellen startdocument	4 + 18 okt 2022
2. Belanghebbendenonderzoek en informatiedocument	okt – nov 2022
3. Stadsdialoog over beleidskeuzen	29 nov 2022
4. Intergemeentelijke raadsklankbordgroep	jan– mrt 2023
5. Stadsdialoog concept beleidskader	april 2023
6. Besluitvorming	mei – juni 2023

Stap 1. Bespreken en vaststellen startdocument

Een eerste stap is het bespreken van voorliggend startdocument met het domein Fysiek. Dit vindt op 4 oktober 2022 plaats. Dit overleg heeft tot doel om raadsleden te informeren over het proces, waarmee in de komende periode een regionaal beleidskader wordt ontwikkeld. In het bijzonder wordt de keuze voor deelname aan een intergemeentelijke raadsklankbordgroep besproken (zie stap 4).

Op verzoek van het college heeft u al vragen en onderwerpen aangeleverd voor het beleidstraject. In de bijlage geven wij u de gevraagde informatie en een eerste reactie op de genoemde onderwerpen. Tijdens het domeinoverleg op 4 oktober is er ook enige ruimte om hierbij stil te staan. In het vervolg van dit proces is er ruime gelegenheid om op verschillende onderwerpen meer inhoudelijk af te stemmen.

Tijdens de raadsvergadering op 18 oktober 2022 wordt de raad gevraagd het startdocument vast te stellen.

Resultaat: vastgesteld startdocument.

Stap 2. Belanghebbendenonderzoek en informatiedocument

Om meer zicht te geven op de impact van het huidige en mogelijk nieuwe afvalbeleid stellen wij voorbereidend onderzoek voor: een belanghebbendenonderzoek en een informatiedocument.

Belanghebbendenonderzoek: In de periode vanaf medio oktober tot en met eind november voeren wij een inwonerenquête en een belanghebbendenonderzoek uit. In beide onderzoeken vragen we naar wat men belangrijk vindt als het gaat om afvalpreventie, -scheiding en recycling en hoe tevreden men

is met het huidige afvalbeleid. De online inwonerenquête gebeurt door uitvraag via het Maastricht Forum, de Milieu-app, gemeentelijke (sociale) mediakanalen en specifieke personen waarmee (in het verleden) contact is geweest over het afvalbeleid. Belanghebbendenonderzoek gaat ook via een online vragenlijst.

De te ondervragen belanghebbenden zijn:

- MTB Maastricht, CNME en Stichting Trajekt (voor de drie gemeenten).
- Woningcorporaties (Woonpunt, Maasvallei, Servatius), (particuliere) verhuurders (Maastricht Housing, Maasland Relocation), studentenvertegenwoordigers (o.a. MyMaastricht), Stichting Samen Onbeperkt, Maastricht voor Iedereen (voor specifiek Maastricht).

Graag inventariseren wij in de domeinvergadering van 4 oktober a.s. of u hier nog belanghebbenden aan wenst toe te voegen. De resultaten van dit onderzoek presenteren wij in de stadsdialoog op 29 november 2022 (stap 3).

Informatiedocument: Voor een goede dialoog en scherpe kaderstelling is het van belang om kennis te nemen van de huidige situatie. Via een informatiedocument structureren en duiden wij alle benodigde informatie. Het gaat daarbij om sectorale ontwikkelingen, de huidige prestaties en relevante mogelijke beleidsonderwerpen en -keuzen. Ter illustratie gaat het om:

- Informatie over het beleidsveld afval- en grondstoffenbeheer (van huishoudens): o.a. de (wettelijke) kaders, Europese en nationale ambities en actuele ontwikkelingen.
- De feiten en cijfers van de afvalprestatie van Maastricht in relatie tot andere (vergelijkbare) gemeenten; met onderscheid naar milieuprestatie, kosten en service. Hiertoe behoren ook cijfers over bijplaatsingen en dumpingen (waar mogelijk per buurt uitgesplitst).
- Overzicht van (samenhangende) beleidskeuzen: welke type maatregelen, effecten en kosten zijn mogelijk.

Met het informatiedocument willen we u op gelijkwaardige wijze informeren over het beleidsveld en doen we een introductie op de peilonderwerpen. Bij het opstellen van het informatiedocument houden wij rekening met de ontvangen vragen, onderwerpen en aandachtspunten van de verschillende fracties. Het informatiedocument wordt vooraf aan de stadsdialoog (stap 3) aan u verstrekt.

Resultaat: uitgebreide informatie en de mening en wensen van belanghebbenden m.b.t. het beleidsveld.

Stap 3. Stadsdialoog over beleidskeuzen

Op basis van de ontvangen vragen en onderwerpen én op basis van het verrichte onderzoek stellen wij voor om in dialoog met domein Fysiek en de stad mogelijke beleidskeuzes te bespreken. Ter introductie kan de branchevereniging (NVRD) een toelichting geven op de sectorale stand van zaken. Zij kunnen – desgewenst – ook een beeld geven van de (impact van) verschillende ontwikkelingen.

Deze bijeenkomst biedt de mogelijkheid om – op diverse onderwerpen – argumenten en overwegingen uit te wisselen. Dit doen we door met gerichte stellingen en mogelijke keuzes een geleide discussie teweeg te brengen. Doel is om al vroeg in het proces tot een gezamenlijk beeld te komen, draagvlak te creëren en eventuele eisen, wensen en aandachtspunten vroegtijdig te kunnen signaleren. Tijdens de bijeenkomst kunt u politieke weging meegeven voor verdere dialoog en uitwerking. De bijeenkomst zal leiden tot een aantal (nader) uit te werken beleidsonderwerpen, die worden meegenomen in het verdere proces (zie stap 4).

Ook in de gemeenten Meerssen en Valkenburg aan den Geul wordt een vergelijkbaar dialoog gehouden. Dit maakt het mogelijk om – bij aanvang van de intergemeentelijke raadsklankbordgroep – rekening te houden met de verschillende politieke eisen, wensen en aandachtspunten.

Resultaat: gekozen richting nader uit te werken beleidsonderwerpen.

Stap 4. Interactie via intergemeentelijke raadsklankbordgroep

Na de dialoogbijeenkomst(en) start het proces met een (intergemeentelijke) raadsklankbordgroep. De raadsklankbordgroep heeft een toetsende en spiegelende rol bij het opstellen van een regionaal beleidskader.

Hiervoor is het van belang dat de raadsklankbordgroep voldoende breed is samengesteld. Maar ook is van belang dat de groep niet te groot wordt. Daarom stellen wij voor dat de gemeente Maastricht maximaal 5 raadsleden afvaardigt voor deze groep. (Aan de regiogemeenten stellen wij voor om maximaal 4 leden af te vaardigen).

In circa 3 of 4 bijeenkomsten geeft de raadsklankbordgroep haar reactie op verschillende beleidsonderwerpen en/of scenario's. Per sessie worden concrete onderwerpen belicht en uitgewerkte beleidsonderwerpen voorgelegd. Hierbij is sprake van een gestructureerde open dialoog; bijvoorbeeld aan de hand van stellingen en vragen. Indien gewenst kan de raadsklankbordgroep ook externen uitnodigen voor een werksessie. Om de sessies tot een succes te maken, stellen wij de volgende aanpak voor:

- Scope: de agendering wordt mede bepaald door de aangereikte vragen en onderwerpen van de drie gemeenteraden.
- Voorbereiding: de ambtelijke ondersteuning draagt zorg voor een goede inhoudelijke voorbereiding (waar nodig extra informatie). Afhankelijk van de agenda, kan de raadsklankbordgroep ook externen uitnodigen voor een werksessie. Dit kunnen stakeholders of vakinhoudelijke deskundigen zijn die kunnen helpen in de dialoog.
- Procesbegeleiding: de sessies worden voorgezeten en gefaciliteerd door een externe deskundige (ervaren met het beleidsveld en onze regio) die zorg draagt voor een constructief dialoog.
- Uitnodiging: de procesbegeleider zorgt voor een duidelijke agenda en toelichting op de werksessie richting raadsleden.
- Scenario's: in de raadsklankbordgroep wordt de wenselijkheid van verschillende (beleids-) scenario's besproken. Het kan hierbij gaan om volledig andere inzamelstrategieën (omgekeerd inzamelen, afschaffen diftar, etc).
- Resultaat: de input van de raadsklankbordgroep wordt door de (extern) procesbegeleider – na goedkeuring door de klankbordgroep - als advies meegegeven aan het college en geeft daarmee richting aan de inhoud van het beleidskader.

In ons voorstel is niet elke raadsfractie vertegenwoordigd. Om toch te zorgen voor een open en transparant proces stellen wij voor om medio februari (halverwege stap 4) een raadsinformatiebrief te verstrekken, waarin wij een stand van zaken geven van het lopende proces. Indien de raadsklankbordgroep dit wenst, kunnen we de inhoud bespreken middels een peilvoorstel in domein Fysiek.

Resultaat: advies namens de raadsklankbordgroep aan college voor inhoud beleidskader.

Stap 5. Stadsdialoog concept Regionaal Beleidskader

Parallel aan de sessies met de raadsklankbordgroep werkt de extern procesbegeleider aan het (concept) regionaal beleidskader. De procesbegeleider maakt daarbij mede gebruik van de ontvangen adviezen vanuit de raadsklankbordgroep. Uiteindelijk doel is om hiermee te zorgen voor een (zo) gedragen (mogelijk) eindresultaat.

De externe procesbegeleider doet dit niet alleen. Bij het uitwerken van het regionaal beleidskader stemt de extern procesbegeleider af met:

- Een ambtelijke projectgroep (o.a. beleidsmedewerkers van de drie gemeenten én Stadsbeheer Maastricht), waarmee we waarborgen dat de juiste informatie en inzichten worden gebracht naar de raadsklankbordgroep en wordt verwerkt in het beleidskader.
- Een stuurgroep (de vakinhoudelijk wethouders en tevens lid van Bestuur GR Geul en Maas), waarmee we zorgen voor voldoende bestuurlijke afstemming en bijsturing waar nodig.

De verantwoordelijkheid voor het opstellen van het (concept) regionaal beleidskader ligt bij het college. Het college van elke gemeente agendeert het concept beleidskader (zo spoedig mogelijk) vanaf april voor bespreking in een domeinvergadering. In Maastricht wordt hiervoor een stadsronde gehouden. Het concept beleidskader wordt vooraf verstrekt en tijdens de bespreking wordt een nadere toelichting gegeven op de gemaakte afwegingen en keuzen met ruimte voor dialoog. Eventuele opmerkingen worden vervolgens in de stuurgroep besproken en – waar wenselijk – verwerkt in het definitieve regionaal beleidskader (collegebevoegdheid).

Resultaat: opmerkingen op concept regionaal beleidskader door domein Fysiek en stad.

Stap 6. Besluitvorming

Na de vorige stap wordt het regionaal beleidskader ter vaststelling in de raad geagendeerd. Dit proces kan starten nadat bij elke gemeente het concept-document is behandeld. Afronding is voorzien vóór het zomerreces 2023.

Resultaat: vastgesteld Regionaal Beleidskader Huishoudelijke Grondstoffen.

Nota bene: Elke gemeente behoudt haar beleidsvrijheid. Het is daarom mogelijk dat in het uiteindelijk beleidskader (met motivatie) een aantal gemeente-specifieke doelen en kaders worden voorgesteld.

Indicatoren.

-

3. Argumenten.

1. Een regionaal beleidskader zorgt voor samenhang, efficiency en duidelijkheid naar inwoners

De verbreding van de GR heeft tot doel intensiever samen te werken op afvalgebied om zo te komen tot o.a. efficiënte uitvoering van de afvaltaken, groter draagvlak, betere milieuprestaties en verminderde kwetsbaarheid. Om dit te bereiken is een gezamenlijk beleidskader onmisbaar. Een kader waarin de gezamenlijke ambitie, uitgangspunten en doelen zijn vastgelegd. Gezamenlijk beleid zorgt daarbij voor helderheid naar de inwoners. Onbegrip over waarom in de buurgemeente andere service wordt geboden of bijvoorbeeld andere financiële prikkels worden toegepast, wordt hierdoor voorkomen.

2. Maastricht kent specifieke uitdagingen die vragen om zorgvuldige en integrale afwegingen

Natuurlijk kent iedere gemeente zijn eigen uitdagingen. Geen gemeente is hetzelfde. Maastricht heeft een andere bevolkings- en woningbouwsamenstelling dan Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Dat resulteert ook in ander afvalaanbod en –gedrag.

Daarbij hebben de ingevoerde wijzigingen in de gemeentebrede inzameling wat gevraagd van onze inwoners. Veranderingen verlopen niet altijd even soepel en gaan vaak gepaard met weerstand. Zo ook in Maastricht. Omdat de laatste wijziging (verandering inzameling restafvalfrequentie) pas onlangs heeft plaats gevonden, staat het onderwerp afval vooraan op het netvlies. Afgevraagd wordt of het nieuwe inzamelsysteem de juiste weg is. Zo is er een petitie ingediend en heeft een aantal raadsfracties - na oproep door de wethouder – vragen en onderwerpen ingediend ten aanzien van het toekomstige afvalbeleid. Zoals eerder aangegeven, gaan we in de bijlage nader op de gestelde vragen en onderwerpen in en geven we antwoorden. Een deel van de vragen en onderwerpen komen uitgebreider aan de orde in het komende traject.

Om recht te doen aan de specifieke situatie en de actualiteit rondom het thema afval in Maastricht, stellen we voor om eerst in dialoog te gaan met domein Fysiek en de stad, alvorens door de intergemeentelijke raadsklankbordgroep gezamenlijk gewerkt wordt aan het regionale beleidskader. In de stadsdialoog peilen we uw ambitie en kunnen we de belangrijkste onderwerpen die leven in Maastricht integraal bespreken met u en de stad, zoals bijvoorbeeld service versus kosten en milieu versus service aan de hand van een aantal concrete voorbeeldkeuzes en stellingen. Dat geeft een duidelijke basis voor het verdere proces.

3. De raden zijn aan zet om (gezamenlijk) de kaders te formuleren

De raad heeft een kader stellende rol. Daarom zult u in dit proces een prominente rol hebben. Die rol wordt u geboden tijdens de dialoogbijeenkomsten en de overleggen met de intergemeentelijke raadsklankbordgroep. Uiteindelijk stelt u het beleidskader vast, samen met de gemeenteraden van Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Uitwerking van dit beleidskader naar een uitvoeringsplan c.q. grondstoffenplan gebeurt vervolgens door het college.

4. **Alternatieven.**

Maastrichts beleidskader in plaats van regionaal beleidskader

U kunt ervoor kiezen om alleen een Maastrichts beleidskader op te stellen. Echter, daarmee bemoeilijkt u de samenwerking, vastgelegd in de (verbrede) GR, en worden kansen op een efficiënte uitvoering, vergroting van draagvlak en verbetering van milieuprestaties (mogelijk) gemist.

Raadsbrede regionale bijeenkomsten in plaats van intergemeentelijke raadsklankbordgroep

Gekozen kan worden voor raadsbrede regionale bijeenkomst(en) in plaats van een intergemeentelijke raadsklankbordgroep met een vertegenwoordiging van iedere raad. Wij stellen voor om middels diverse raadsbrede ijkmomenten (2 stadsdialogen met domein Fysiek) de richting en inhoud van het beleidskader met de gehele raad en de stad te peilen. Echter, voor een efficiënt en constructief proces met 3 gemeenteraden is voorgesteld de concrete uitwerking van het beleidskader in een kleiner comité te laten plaatsvinden (via de intergemeentelijke raadsklankbordgroep). Een goede vertegenwoordiging vanuit de gemeenteraad van Maastricht borgen we door een afvaardiging van (maximaal) 5 raadsleden.

Eerder starten en/of eerdere besluitvorming

Tijdens de domeinvergadering Fysiek op 13 september 2022 heeft u gevraagd of de herijking van het (regionale) afvalbeleid eerder kan starten en/of tot eerdere besluitvorming kan leiden. Onderstaand gaan we in op uw verzoek.

Eerder starten

U kunt ervoor kiezen eerder dan 29 november 2022 een stadsdialoog te houden.

Voordeel: snellere start met stad en raad om de richting van de nader uit te werken beleidskeuzen te kunnen bespreken.

Nadeel: geen goede voorbereiding, geen gestructureerd en integraal dialoog, risico van onjuiste of onevenwichtige beeldvorming.

Bij een eerder geplande stadsdialoog zijn de resultaten van het belanghebbendenonderzoek (waaronder inwoner enquête) nog niet beschikbaar en zal ook het informatiedocument nog niet voorhanden zijn. Een stadsdialoog zonder integrale en gelijkwaardige (vakinhoudelijke) kennis en zonder input van een statistisch geldige enquête kan leiden tot verkeerde verwachtingen en discussies zonder context. Voor een effectieve discussie en scherpe kaderstelling is het van belang beleidskeuzen integraal te benaderen. Iedere beleidskeuze heeft een bepaald effect op de prestatie indicatoren: milieu, service, kosten en werkgelegenheid. Voor het maken van de juiste keuzes is het goed het hele speelveld te overzien en de effecten op de prestatie indicatoren te kennen.

Eerder opleveren

U kunt ervoor kiezen om het proces in te korten zodat er eerder besloten kan worden over het beleidskader. Dit kan door te kiezen voor een Maastrichts beleidskader in plaats van een regionaal beleidskader zodat er geen afgestemde (raads)planning en ook minder afstemmingstijd benodigd is. Naast deze keuze bestaat de mogelijkheid om (een van) de dialoogsessies (met de stad en/of de intergemeentelijke raadsklankbordgroep) te schrappen.

Voordeel: eerder duidelijkheid en starten met implementatie.

Nadeel: geen of slechts gedeeltelijke regionale afstemming, minder zorgvuldige analyse en afstemming en toename kans op uitvoeringsproblemen Stadsbeheer door ontstaan beleidsverschillen in de regio.

5. Financiën.

Dit is geborgd binnen de begroting van de GR Geul en Maas waarin budget is geraamd voor de opstelling van een regionaal beleidskader.

6. Vervolg.

Na vaststelling van dit startdocument, wordt een stadsdialoog voorbereid die op 29 november 2022 zal plaatsvinden. Hierna start het traject met intergemeentelijke raadsklankbordgroep voor opstelling van het regionale beleidskader (zie verder de uitgebreide procesbeschrijving). Vaststelling van het beleidskader is voorzien vóór het zomerreces van 2023.

7. Participatie

In oktober 2022 starten we met een inwoner- en belanghebbendenonderzoek (zie procesbeschrijving). Inwoners die bij ons vragen hebben gesteld over de herijking van het beleid en de initiatiefneemster van de petitie ontvangen een directe uitnodiging voor deelname. De resultaten van het onderzoek presenteren we in de dialoogbijeenkomst.

Verder zullen we een projectpagina over de herijking van het afvalbeleid plaatsen op het participatieplatform Thuis in Maastricht.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

G.J.C. Kusters

De Burgemeester,

J.M. Penn-te Strake

Bijlage 1.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 20 september 2022, organisatieonderdeel BO Ruimte, no. 2022.15328;

gelet op het feit dat conform de Wet Milieubeheer de gemeente een zorgplicht heeft voor inzameling van huishoudelijk afval

gelet op de beleidsvrijheid die de gemeente heeft om die inzameling in te richten het daarmee samenhangend beleid vorm te geven

gelet op de (verbrede) samenwerking op het gebied van huishoudelijk afval welke is verankerd in de (verbrede) Gemeenschappelijke Regeling Geul en Maas

BESLUIT:

1. In te stemmen met het voorgestelde proces om te komen tot een Regionaal Beleidskader Huishoudelijke Grondstoffen.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van

de griffier,

de voorzitter,